

Streszczenie

Organizacje pozarządowe (NGO) zajmują szczególne miejsce we wszystkich gospodarkach. Ich działania obejmują między innymi ochronę środowiska, sprawy społeczne, rzecznictwo i prawa człowieka. Organizacje pozarządowe odgrywają kluczową rolę w rozwoju społeczeństwa, ulepszaniu społeczności i promowaniu udziału obywateli. Jednocześnie organizacje pozarządowe stoją obecnie przed wieloma wyzwaniami, takimi jak rosnące oczekiwania darczyńców publicznych w zakresie wyników i tworzenia wartości społecznej i ekonomicznej, spadek liczby wolontariuszy czy odpływ wykwalifikowanej płatnej kadry z organizacji. Ponadto NGO borykają się z niewystarczającymi zasobami finansowymi i wolontariackimi oraz kadrami niezbędnymi do uzyskania dostępu do dodatkowych funduszy, w tym kapitału prywatnego. W przeciwieństwie do podmiotów nastawionych na zysk, ich kondycja finansowa jest silnie uzależniona od wsparcia zewnętrznych darczyńców, pomocy publicznej czy wizerunku oraz poziomu zaufania do ich działań społecznych. Orientacja przedsiębiorcza (OP) może być sposobem stawienia czoła powyższym wyzwaniom, zwiększając efektywność i skuteczność organizacji pozarządowych w realizacji celów społecznych. Może się również okazać kluczowa obecnie podczas i po ustaniu pandemii COVID-19. Chociaż w literaturze toczy się intensywna dyskusja na temat wpływu OP na działalność organizacji pozarządowych, dotychczas temat ten został słabo zweryfikowany empirycznie. Zidentyfikowana luka w obecnym stanie literatury dotyczy głównie uwarunkowań instytucjonalnych wpływających na zachowania przedsiębiorcze organizacji pozarządowych oraz relacji orientacji przedsiębiorczej z działalnością organizacji pozarządowych. Ma to kluczowe znaczenie dla złagodzenia skutków COVID-19, z którymi świat będzie się borykać przez kilka następnych lat. Większe szanse na pomoc społecznościom dotkniętym pandemią będą miały organizacje pozarządowe oraz instytucje wyposażone w wiedzę uzyskaną w wyniku tego badania.

Głównym celem tego projektu jest zbadanie wpływu polskiego i czeskiego otoczenia instytucjonalnego na przedsiębiorczą orientację organizacji pozarządowych. Konkretnie cele dotyczą budowania modeli OP organizacji pozarządowych, identyfikacji związków między modelami orientacji przedsiębiorczej a działalnością organizacji pozarządowych w Polsce i Czechach; a także identyfikacji krytycznych cech orientacji przedsiębiorczej dla dryfu misji polskich i czeskich organizacji. Na podstawie ogólnokrajowego badania reprezentatywnego organizacji pozarządowych w Polsce i Czechach zostanie przeprowadzona analiza skupień, regresja logistyczna, jednoczynnikowa analiza wariancji (ANOVA) oraz analiza mediacji.

Projekt ma znaczący wpływ na obecny stan dyscypliny i nauki. Wyniki badań przyczyniają się do nowej wiedzy w niezbadanej dziedzinie na temat warunków instytucjonalnych, które determinują orientację przedsiębiorczą organizacji pozarządowych. Do tej pory brak jest empirycznych wyników dotyczących tego związku. Realizacja celów badawczych pozwala zidentyfikować i wyjaśnić modele OP funkcjonujące na rynku polskim i czeskim oraz dowiedzieć się, jakie cechy instytucjonalne na nie wpływają. Może łączyć poznawcze, aksjologiczne i normatywne luki występujące zarówno w badaniach teoretycznych, jak i empirycznych. Badanie dostarczy również istotnych informacji władzom publicznym, jakie narzędzia należy wdrożyć, aby wspierać sektor organizacji pozarządowych, które pozwolą im działać skuteczniej, głównie w okresie pandemii i po pandemii COVID-19.

Wkład metodologiczny projektu polega na nowatorskim przedstawieniu problemu badawczego i wykorzystaniu różnych analiz, w tym analizy mediacyjnej wyjaśniającej złożone zależności między wieloaspektowymi warunkami instytucjonalnymi a orientacją przedsiębiorczą i działaniami organizacji pozarządowych. Pozwoli to wskazać znaczenie uwarunkowań instytucjonalnych dla priorytetowych problemów modeli OP oraz wyników sektora NGO w realizacji celów społeczno-gospodarczych. Stąd rezultatem projektu jest nie tylko zaangażowanie w postępowanie nauki i postępowanie metod poznania naukowego, ale także w wyniku identyfikacji podstawowych czynników porządku instytucjonalnego wpływających na orientację przedsiębiorczą i działalność organizacji pozarządowych; projekt ma szansę przyczynić się do postępu społecznego i cywilizacyjnego.

Współpraca partnerów z Polski i Czech umożliwi porównywanie danych i rozpowszechnianie ich wyników na arenie międzynarodowej. Polska i Czechy mają postkomunistyczne doświadczenia, które silnie ukształtowały sektor organizacji pozarządowych, społeczeństwo obywatelskie i możliwości funkcjonowania organizacji pozarządowych. Wyniki badania będą miały znaczenie na arenie międzynarodowej, nie tylko dla innych krajów Europy Środkowo-Wschodniej, ale także dla wielu krajów rozwijających się na całym świecie.